

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

22. října 2015 *

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Evropské trhy cínových stabilizátorů a tepelných stabilizátorů ESBO/estery — Článek 81 odst. 1 ES — Působnost — Poradenská společnost nepůsobící na relevantních trzích — Pojmy ‚dohoda mezi podniky‘ a ‚jednání ve vzájemné shodě‘ — Výpočet výše pokut — Pokyny pro výpočet pokut z roku 2006 — Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci“

Ve věci C-194/14 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 17. dubna 2014,

AC-Treuhand AG, se sídlem v Curychu (Švýcarsko), zastoupená C. Steinlem, I. Bodenstein a C. von Köckritzem, Rechtsanwältin,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená H. Leupoldem, F. Ronkes Agerbeekem a R. Sauerem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně prvního senátu vykonávající funkci předsedkyně druhého senátu, J. L. da Cruz Vilaça (zpravodaj), A. Arabadžev, C. Lycourgos a J. C. Bonichot, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 4. března 2015,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 21. května 2015,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se AC-Treuhand AG (dále jen „AC-Treuhand“) domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 6. února 2014, AC Treuhand v. Komise (T-27/10, EU:T:2014:59, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál zamítl její žalobu směřující ke zrušení rozhodnutí Komise C(2009) 8682 final ze dne 11. listopadu 2009 v řízení podle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/38.589 – Tepelné stabilizátory) (dále jen „sporné rozhodnutí“), nebo podpůrně ke snížení výše pokut, které jí byly uloženy podle tohoto rozhodnutí.

Právní rámec

Narizení (ES) č. 1/2003

- 2 Pod názvem „Pokuty“ článek 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [81 ES] et [82 ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), v odstavcích 2 a 3 stanoví:

„2. Komise může rozhodnutím uložit podnikům a sdružením podniků pokuty, pokud úmyslně nebo z nedbalosti:

- a) se dopouštějí jednání v rozporu s články [81 ES] nebo [82 ES], [...]

Pokuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok.

[...]

3. Při stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti a k délce trvání protiprávního jednání.“

- 3 Článek 31 tohoto nařízení, nazvaný „Přezkoumání Soudním dvorem“, zní následovně:

„Soudní dvůr má neomezenou příslušnost přezkoumávat rozhodnutí, kterými Komise stanovila pokutu nebo penále. Může uloženou pokutu nebo penále zrušit, snížit nebo zvýšit.“

Pokyny z roku 2006 pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003

- 4 Body 4 až 6, 13, 36 a 37 pokynů pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny z roku 2006“) stanoví:

„4. [...] Je na místě stanovit pokuty v takové výši, která má odrazující účinek, a to nejen s cílem potrestat konkrétní podnik (odrazující účinek na konkrétní podnik), ale i s cílem odradit ostatní podniky od zahájení nebo dalšího provádění jednání, které je v rozporu s články 81 [ES] a 82 [ES] (obecný odrazující účinek).

5. Aby Komise dosáhla těchto cílů, měla by při určování výše pokut vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby, jichž se protiprávní jednání týká. Při určování vhodné výše pokuty by měla hrát významnou úlohu rovněž doba trvání protiprávního jednání. [...]

6. Má se za to, že kombinace hodnoty tržeb souvisejících s protiprávním jednáním a doby trvání je vhodnou hodnotou pro vyhodnocení ekonomického významu protiprávního jednání a relativní váhy každého podniku, který se podílel na protiprávním jednání. [...]

[...]

13. Při určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby v příslušné zeměpisné oblasti uvnitř [Evropského hospodářského prostoru (EHP)], které přímo nebo nepřímo souvisejí s protiprávním jednáním [(jak tomu bude například při horizontálních dohodách o stanovení cen daného výrobku, kde cena takového výrobku bude sloužit jako základ ceny kvalitativně vyšších či nižších výrobků)]. [...]

[...]

36. Komise může v některých případech uložit symbolickou pokutu. Uložení takové pokuty musí být v rozhodnutí odůvodněno.

37. Přestože je v těchto pokynech vysvětlena obecná metodika stanovování výše pokut, konkrétní okolnosti dané věci nebo nutnost dosáhnout v dané věci odrazujícího účinku, mohou být důvodem k tomu, aby se Komise odchýlila od této metodiky [...]."

Skutečnosti předcházející sporu

- 5 Komise měla ve sporném rozhodnutí za to, že určitý počet podniků porušil článek 81 ES a článek 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. L 1, s. 3; Zvl. vyd. 11/52, s. 3) tím, že se na území EHP zúčastnily souboru protisoutěžních dohod a jednání ve vzájemné shodě týkajících se zaprvé odvětví cínových stabilizátorů a zadruhé odvětví epoxidovaného sójového oleje a esterů (dále jen „odvětví ESBO/estery“).
- 6 Sporné rozhodnutí stanoví, že se dotyčné podniky protiprávního jednání účastnily v průběhu různých období od 24. února 1987 do 21. března 2000 v případě cínových stabilizátorů a v období od 11. září 1991 do 26. září 2000 v případě odvětví ESBO/esterů.
- 7 AC-Treuhand, jejíž hlavní sídlo se nachází v Curychu, je poradenskou společností nabízející různé služby národním a mezinárodním sdružením, jakož i zájmovým skupinám, včetně řízení a správy švýcarských a mezinárodních profesních sdružení, jakož i federací a neziskových organizací, sběr, zpracování a využívání údajů o trhu, prezentaci statistik o trzích, kontrolu údajů předávaných účastníky.
- 8 Článek 1 sporného rozhodnutí konstatuje, že AC-Treuhand je odpovědná za to, že se v období od 1. prosince 1993 do 21. března 2000 v odvětví cínových stabilizátorů a v období od 1. prosince 1993 do 26. září 2000 v odvětví ESBO/estery účastnila v rámci EHP souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě spočívajících ve stanovení cen, rozdělení trhů prostřednictvím prodejních kvót, rozdělení zákazníků a výměně citlivých obchodních informací, a to zejména o zákaznících, produkci a prodeji.
- 9 Komise činí společnost AC-Treuhand odpovědnou za to, že měla zásadní a obdobnou úlohu ve dvou dotčených případech protiprávního jednání, když pro účastníky kartelové dohody za úplatu organizovala setkání, na kterých se aktivně podílela a účastnila se jich, shromažďovala a poskytovala účastníkům údaje o prodeji na dotčených trzích, nabízela zprostředkování v případě napětí mezi dotčenými podniky a motivovala účastníky k nalezení kompromisu.
- 10 Podle článku 2 sporného rozhodnutí byly společnosti AC-Treuhand uloženy dvě pokuty, a to každá ve výši 174 000 eur.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 11 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 27. ledna 2010 AC-Treuhand navrhovala zrušení sporného rozhodnutí nebo podpůrně snížení pokut, které jí byly uloženy.
- 12 Na podporu své žaloby AC-Treuhand uvedla devět žalobních důvodů, z nichž jen třetí, čtvrtý a pátý mají význam pro projednávaný kasační opravný prostředek. Tribunál je popsal v bodech 36 a 268 napadeného rozsudku následovně:
- „36 Za účelem zrušení [sporného] rozhodnutí žalobkyně vznáší [...] porušení článku 81 ES, jakož i zásady legality trestných činů a trestů (třetí žalobní důvod); [...].
- [...]
- 268 Žalobkyně na podporu svých podpůrně uplatněných návrhových žádání, která směřují ke změně [sporného] rozhodnutí, pokud jde o výši pokut, které jí byly uloženy, vznáší [...] [zejména porušení] povinnosti příslušející Komisi uložit za okolností projednávané věci pouze symbolickou pokutu (čtvrtý žalobní důvod), [...] [a] porušení pokynů pro výpočet pokut z roku 2006, [pokud jde o výpočet základní částky pokuty] (pátý žalobní důvod) [...].“
- 13 Napadeným rozsudkem Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.

Návrhová žádání účastnic řízení

- 14 AC Treuhand navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek, jakož i sporné rozhodnutí;
 - podpůrně snížil výši uložených pokut nebo vrátil věc Tribunálu, a
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení.
- 15 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek, a
 - uložil společnosti AC-Treuhand náhradu nákladů řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 16 Na podporu svého kasačního opravného prostředku AC-Treuhand uvádí čtyři důvody.

K prvnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 81 ES a zásady legality

Argumentace účastnic řízení

- 17 V prvním důvodu AC Treuhand tvrdí, že Tribunál porušil čl. 81 odst. 1 ES, jakož i zásadu legality trestných činů a trestů (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), zakotvenou v čl. 49 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) tím, že v bodech 43 a 44 napadeného rozsudku, rozhodl s odvoláním na svůj rozsudek AC-Treuhand v. Komise (T-99/04, EU:T:2008:256, dále jen

„rozsudek AC-Treuhand I“) zaprvé, že chování poradenského podniku, který poskytuje podporu kartelové dohodě poskytováním služeb spadá do působnosti čl. 81 odst. 1 ES, a zadruhé, že tento výklad byl v okamžiku, kdy došlo k protiprávním jednáním, rozumně předvídatelný.

- 18 AC Treuhand v tomto ohledu tvrdí, že požadavky na přesnost vyplývající ze zásady legality trestných činů a trestů brání závěru, podle kterého se účastnila „dohody mezi podniky“ nebo „jednání ve vzájemné shodě“, které omezují hospodářskou soutěž ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES. Ze znění tohoto ustanovení totiž vyplývá, že v něm stanovený zákaz se týká pouze samotných stran takových dohod nebo jednání ve vzájemné shodě a ne chování spočívajícího v jiném typu účasti.
- 19 Chování společnosti AC-Treuhand nelze označit za účast na dotčených kartelových dohodách, kterých se zúčastnily pouze výrobci tepelných stabilizátorů. V této souvislosti AC-Treuhand tvrdí, že podle judikatury Soudního dvora pojem „dohoda mezi podniky“ vyžaduje, aby přinejmenším dvě strany vyjádřily shodnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem.
- 20 Uvedený pojem tedy předpokládá, že strany mají určitý vztah k trhům dotčeným omezeními hospodářské soutěže. Takový vztah údajně v případě společnosti AC Treuhand chybí, jelikož její vůle byla zaměřena pouze na poskytování služeb na usnadnění kartelových dohod na základě smluv, které přímo nesouvisejí s omezeními hospodářské soutěže, která zjistila Komise. AC Treuhand navíc tvrdí, že nebyla činná na trzích na vstupu nebo na výstupu nebo na trzích sousedících s trhy dotčenými kartelovou dohodou a neomezila své jednání na trhu, což je aspekt vyplývající ze samotné podstaty kartelových dohod.
- 21 Vzhledem k tomu, že se AC-Treuhand nevzdala své nezávislosti, pokud jde o její obchodní chování ve prospěch koordinace s ostatními podniky, neodpovídá chování, které jí bylo vytýkáno, ani základním kritériím pojmu „jednání ve vzájemné shodě“ ve smyslu stanoveném v judikatuře Soudního dvora.
- 22 Kromě toho AC-Treuhand uvádí, že její chování mohlo být potrestáno v souladu s požadavky předvídatelnosti vyplývajícími ze zásady legality, kdyby v době, kdy byla protiprávní jednání spáchána, existovala ustálená judikatura, z níž by bylo možné trestnost dostatečně jasně vyvodit. Před vydáním rozsudku AC-Treuhand I však podle ní neexistovala judikatura, která by odsuzovala chování, které je předmětem projednávané věci.
- 23 Navíc před vydáním rozhodnutí Komise 2005/349/EHS ze dne 10. prosince 2003 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/E 2/37.857 – Organické peroxidy) (Úř. věst. L 110, s. 44, dále jen „rozhodnutí Organické peroxidy“), které vedlo k vydání rozsudku AC-Treuhand I, se žádný poradenský podnik, který poskytoval služby v souvislosti s kartelovou dohodou, nepovažoval za odpovědný podle čl. 81 odst. 1 ES. Komise v něm mimo jiné uznala, že vydat rozhodnutí určené podniku, který hrál tak specifickou roli, bylo do určité míry novinkou.
- 24 Za takových okolností se Tribunál nemůže opírat o úvahy o vhodnosti v oblasti politiky hospodářské soutěže, aby odůvodnil výklad přijatý v napadeném rozsudku.
- 25 Komise s argumentací společnosti AC-Treuhand nesouhlasí.

Závěry Soudního dvora

- 26 V projednávané věci je třeba určit, zda poradenský podnik může být odpovědný za porušení čl. 81 odst. 1 ES, pokud aktivně a vědomě přispívá k provádění nebo pokračování kartelové dohody mezi výrobci činnými na trhu odlišném od trhu, na kterém sám působí.

- 27 Pokud jde zaprvé o čl. 81 odst. 1 ES, podle kterého jsou se společným trhem neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které vykazují určité vlastnosti, je třeba nejprve konstatovat, že znění tohoto ustanovení nijak nenasvědčuje tomu, že by se v něm uvedený zákaz vztahoval pouze na strany těchto dohod nebo jednání ve vzájemné shodě, které působí na trzích, které jsou jimi dotčeny.
- 28 Je třeba také připomenout, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora se existence „dohody“ zakládá na vyjádření shody vůle mezi nejméně dvěma stranami, přičemž forma projevu této shody není sama o sobě určující (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Volkswagen, C-74/04 P, EU:C:2006:460, bod 37).
- 29 Pokud jde o pojem „jednání ve vzájemné shodě“, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že čl. 81 odst. 1 ES odlišuje tento pojem zejména od pojmu „dohoda“ nebo „rozhodnutí sdružení podniků“, a to s jediným záměrem, aby zahrnoval jednotlivé formy koluze mezi podniky, které mají ze subjektivního hlediska stejnou podstatu a odlišují se pouze svou intenzitou a formami, ve kterých se projevují (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 112, a T-Mobile Netherlands a další, C-8/08, EU:C:2009:343, bod 23).
- 30 Pokud jde, jak tomu je v projednávané věci, o dohody a jednání ve vzájemné shodě, které mají protisoutěžní cíl, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že Komise musí k tomu, aby mohla dojít k závěru o účasti podniku na protiprávním jednání a o jeho odpovědnosti za jednotlivé prvky tohoto protiprávního jednání, prokázat, že dotyčný podnik svým jednáním zamýšlel přispět ke společným cílům sledovaným všemi účastníky a věděl o faktickém plánovaném nebo uplatňovaném jednání jiných podniků při sledování těchto cílů nebo je mohl důvodně předvídat a byl připraven podstoupit z toho plynoucí riziko (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, body 86 a 87, jakož i Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 83).
- 31 V tomto ohledu Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že pasivní formy účasti na protiprávním jednání, jako je účast podniku na schůzkách, na nichž byly uzavřeny dohody s protisoutěžním účelem, aniž se proti nim zjevně postavil, poukazují na spoluúčast, která může vést ke vzniku jeho odpovědnosti v rámci čl. 81 odst. 1 ES, neboť mlčky učiněné schválení takovéto protiprávní iniciativy, bez veřejného distancování se od jejího obsahu nebo jejího oznámení správním orgánům, v důsledku podporuje pokračování v protiprávním jednání a ohrožuje jeho odhalení (v tomto smyslu viz rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 142 a 143, jakož i citovaná judikatura).
- 32 Soudní dvůr však již, když byl vyzván k posouzení existence „dohody“ ve smyslu článku 81 odst. 1 ES, uvedl, že jde o vyjádření shody vůle stran chovat se na trhu určitým způsobem (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ACF Chemiefarma v. Komise, 41/69, EU:C:1970:71, bod 112). Soudní dvůr měl mimoto za to, že kritéria koordinace a spolupráce zakládající „jednání ve vzájemné shodě“ je třeba chápat ve světle koncepce vlastní ustanovením Smlouvy týkajícím se hospodářské soutěže, podle které každý hospodářský subjekt musí určovat politiku, kterou hodlá uplatňovat na společném trhu, samostatně (viz zejména rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 116).
- 33 Z těchto úvah nicméně nevyplývá, že pojmy „dohoda“ a „jednání ve vzájemné shodě“ předpokládají vzájemné omezení svobody jednání na témže trhu, na kterém by působili všichni účastníci.
- 34 Kromě toho z judikatury Soudního dvora nelze vyvodit, že čl. 81 odst. 1 ES se týká výlučně buď podniků působících na trhu dotčeném omezeními hospodářské soutěže či na trzích na vstupu nebo na výstupu nebo na trzích sousedících s uvedeným trhem, nebo podniků, které omezují svou nezávislost chování na daném trhu na základě dohody nebo jednání ve vzájemné shodě.

- 35 Z ustálené judikatury Soudního dvora totiž vyplývá, že znění čl. 81 odst. 1 ES obecně odkazuje na všechny dohody a jednání ve vzájemné shodě, které v horizontálních nebo vertikálních vztazích narušují hospodářskou soutěž na společném trhu bez ohledu na trh, na kterém strany působí, nebo skutečnost, že se daná ujednání vztahují pouze na obchodní chování jedné z těchto stran (v tomto smyslu viz rozsudky LTM, 56/65, EU:C:1966:38, s. 358; Consten a Grundig v. Komise, 56/64 a 58/64, EU:C:1966:41, s. 492 a 493; 100/80 až 103/80, EU:C:1983:158, body 72 až 80; Binon, 243/83, EU:C:1985:284, body 39 až 47, jakož i Javico, C 306/96, EU:C:1998:173, body 10 až 14).
- 36 Rovněž je třeba uvést, že hlavním cílem čl. 81 odst. 1 ES je zajistit zachování nenarušené hospodářské soutěže na společném trhu. Výklad tohoto článku, který prosazuje společnost AC-Treuhand, může snížit plnou účinnost zákazu stanoveného v tomto ustanovení, neboť takový výklad neumožňuje zamezit aktivnímu přispívání podniku k omezování hospodářské soutěže jednoduše proto, že se tento příspěvek netýká hospodářské činnosti na relevantním trhu, na kterém k tomuto omezení dochází nebo má docházet.
- 37 V projednávaném případě měla AC-Treuhand podle zjištění skutkového stavu, které Tribunál provedl v bodě 10 napadeného rozsudku, zásadní a obdobnou úlohu ve dvou dotčených případech protiprávního jednání, když pro účastníky kartelové dohody za úplatu organizovala setkání, na kterých se aktivně podílela a účastnila se jich, shromažďovala a poskytovala výrobcům tepelných stabilizátorů údaje o prodejkách na dotčených trzích, nabízela zprostředkování v případě napětí mezi těmito výrobci a motivovala účastníky k nalezení kompromisu.
- 38 Z toho vyplývá, že chování společnosti AC-Treuhand se přímo začleňuje do úsilí výrobců tepelných stabilizátorů týkajícího se jak vyjednávání, tak kontroly v souvislosti s uplatňováním závazků, které tyto naposledy uvedené subjekty přijali v rámci kartelových dohod, neboť samotným cílem služeb, které AC-Treuhand poskytuje na základě smluv o poskytování služeb uzavřených s uvedenými výrobci, je dosažení, s plnou znalostí věci, dotčených protisoutěžních cílů, tedy jak vyplývá z bodu 4 napadeného rozsudku stanovení cen, rozdělení trhů a zákazníků, jakož i výměna citlivých obchodních informací.
- 39 Za těchto okolností, se na rozdíl od toho, co tvrdí AC Treuhand, i když uvedené smlouvy o poskytování služeb byly formálně uzavřeny odděleně od závazků, na kterých se dohodli samotní výrobci tepelných stabilizátorů, a přes to, že AC Treuhand je poradenským podnikem, nelze domnívat, že její zásahy v tomto postavení byly jen okrajovými službami bez vztahu k povinnostem sjednaným výrobci a k omezením hospodářské soutěže, které z toho vyplývají.
- 40 Pokud jde zadruhé o údajné porušení zásady legality trestných činů a trestů Tribunálem, je třeba poznamenat, že podle judikatury Soudního dvora tato zásada vyžaduje, aby zákon jasně vymezoval protiprávní jednání a tresty za ně. Tato podmínka je splněna, pokud jednotlivec má možnost se ze znění příslušného ustanovení – a v případě potřeby z výkladu, který k němu podaly soudy – dozvědět, z jakých úkonů a opomenutí mu vzniká trestněprávní odpovědnost (rozsudek Evonik Degussa v. Komise, C-266/06 P, EU:C:2008:295, bod 39 a citovaná judikatura).
- 41 Zásadu legality trestných činů a trestů proto nelze vykládat tak, že vylučuje postupné objasňování pravidel trestní odpovědnosti prostřednictvím soudního výkladu každého jednotlivého případu za podmínky, že výsledek je přiměřeně předvídatelný v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání, zejména s ohledem na výklad použitý v dané době v judikatuře týkající se dotčeného právního ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 217 a 218).
- 42 Dosah pojmu „předvídatelnost“ do značné míry závisí na obsahu textu, o nějž se jedná, oblasti, kterou pokrývá, jakož i na množství a postavení jeho adresátů. Předvídatelnost zákona nebrání tomu, aby dotyčná osoba byla přiměřeně obstarat si odbornou radu pro přiměřené posouzení důsledků, jež mohou za okolností konkrétního případu z daného jednání vyplývat. To platí zvláště pro výdělečně činné osoby, které musejí při výkonu svého povolání prokazovat značnou obezřetnost. Lze od nich rovněž

očekávat, že zvláště pečlivě vyhodnotí rizika spojená s výkonem jejich činnosti (viz rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 219 a citovaná judikatura).

- 43 V této souvislosti, i když v době, kdy došlo k protiprávním jednáním, jež vedla k vydání sporného rozhodnutí, soudy Evropské unie neměly ještě příležitost vyjádřit se konkrétně k chování poradenského podniku, jakým je chování, které charakterizovalo jednání společnosti AC-Treuhand, tato společnost musela – v případě potřeby po využití odborného poradenství – očekávat, že její chování může být prohlášeno za neslučitelné s ustanoveními unijního práva hospodářské soutěže, a to vzhledem zejména k širokému rozsahu pojmů „dohoda“ a „jednání ve vzájemné shodě“ vyplývajícímu z judikatury Soudního dvora.
- 44 Tento závěr je ostatně posílen správní praxí Komise. Již v rozhodnutí Komise 80/1334/EHS ze dne 17. prosince 1980, v řízení podle článku 85 Smlouvy o EHS (IV/29.869 – Lité sklo v Itálii) (Úř. věst. L 383, s. 19), měl totiž tento orgán za to, že poradenský podnik, který se podílel na provádění kartelové dohody, porušil čl. 81 odst. 1 ES. Žádné následné rozhodnutí neumožňuje tvrdit, že Komise se v tomto smyslu odchýlila od svého výkladu působnosti uvedeného ustanovení.
- 45 Podmínky potřebné k tomu, aby se platně vyvodila odpovědnost společnosti AC-Treuhand z důvodu její účasti na dotčených dohodách a jednáních ve vzájemné shodě, jsou tak v projednávané věci splněny.
- 46 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že Tribunál mohl v bodech 43 a 44 napadeného rozsudku právem konstatovat, že se na chování společnosti AC-Treuhand vztahuje zákaz uvedený v čl. 81 odst. 1 ES a že takový výklad bylo možno v okamžiku, kdy došlo k protiprávním jednáním, rozumně předvídat.
- 47 Proto je třeba učinit závěr, že první důvod kasačního opravného prostředku není opodstatněný.

K druhému důvodu, vycházejícímu z porušení zásady legality, jakož i zásady rovného zacházení a povinnosti uvést odůvodnění

Argumentace účastnic řízení

- 48 V druhém důvodu AC-Treuhand tvrdí, že Tribunál porušil zásadu legality trestných činů a trestů, zakotvenou v čl. 49 odst. 1 Listiny, v rozsahu, v němž zamítl čtvrtý důvod žaloby na neplatnost sporného rozhodnutí týkající se výše pokut, tím, že odkázal pouze na úvahy uvedené v napadeném rozsudku týkající se předvídatelnosti uplatnění článku 81 ES na chování společnosti AC-Treuhand. Podle této společnosti uvedená zásada legality vyžaduje, aby zákaz určitého jednání, jakož i s ním související riziko uložení sankce, byly v době spáchání skutků rozumně předvídatelné. Tribunál tak měl oba tyto aspekty odlišit a posoudit samostatně.
- 49 AC-Treuhand mimoto tvrdí, že Tribunál porušil zásadu rovného zacházení, když s přihlédnutím k pravomoci Komise odchýlit se od své předchozí rozhodovací praxe v souvislosti s určením výše pokut, rozhodl, že tento orgán nebyl za okolností projednávané věci povinen uložit symbolické pokuty. AC-Treuhand v tomto ohledu tvrdí, že chování, které je jí v projednávané věci vytýkáno, se podstatně neliší od chování, které bylo předmětem rozhodnutí Organické peroxidy, ve kterém Komise sankcionovala AC-Treuhand tak, že jí uložila symbolickou pokutu.
- 50 Navíc AC-Treuhand tvrdí, že Tribunál nesplnil povinnost uvést odůvodnění, neboť napadený rozsudek neuvádí objektivní důvody, které by umožnily odůvodnit rozdílné zacházení mezi oběma výše uvedenými věcmi.

51 Komise s argumentací společnosti AC-Treuhand nesouhlasí.

Závěry Soudního dvora

- 52 Přezkum spisu předloženého Soudnímu dvoru umožňuje konstatovat, že podle čtvrtého žalobního důvodu se AC-Treuhand před Tribunálem omezila na tvrzení, že Komise jí měla uložit pokuty v symbolické výši, neboť použití článku 81 ES na její chování nebylo v okamžiku, kdy došlo k protiprávním jednáním, předvídatelné. V tomto ohledu AC-Treuhand jen odkazuje na své argumenty týkající se novosti výkladu, podle něhož chování poradenského podniku spadá do působnosti uvedeného článku. AC-Treuhand dále tvrdila, že rozhodnutí Komise uložit pokutu, která není symbolická, je v rozporu se zásadou legality, neboť protiprávní jednání, na která se toto rozhodnutí vztahuje, již byla ukončena v okamžiku přijetí rozhodnutí Organické peroxidy, ve kterém jí tento orgán uložil symbolickou pokutu. Naproti tomu AC-Treuhand netvrdila, že tento přístup je v rozporu i se zásadou rovného zacházení.
- 53 Z toho vyplývá, že AC-Treuhand v rámci tohoto důvodu na podporu svého kasačního opravného prostředku předkládá nové výhrady, které jsou založeny na nepředvídatelnosti vysoké výše pokut, které jí byly v projednávané věci uloženy, a to bez ohledu na to, zda použití článku 81 ES na její chování má takovou povahu, jakož i na porušení zásady rovného zacházení.
- 54 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že umožnit účastníku řízení, aby vznesl důvody a argumenty, které nevznesl před Tribunálem, poprvé až před Soudním dvorem, by znamenalo umožnit mu, aby předložil Soudnímu dvoru, jehož pravomoc je ve vztahu ke kasačnímu opravnému prostředku omezena, spor v širším rozsahu, než v jakém jej projednával Tribunál. V rámci kasačního opravného prostředku je tedy pravomoc Soudního dvora omezena na přezkum posouzení žalobních důvodů Tribunálem, které byly před ním projednány. Uvedené výhrady tedy musejí být odmítnuty jako nepřijatelné.
- 55 Pokud jde o výhradu společnosti AC Treuhand týkající se neexistence odůvodnění, pokud jde o požadavky stanovené zásadou rovného zacházení, stačí uvést, že Tribunálu nelze vytýkat, že nerozhodl o žalobním důvodu, který mu nebyl předložen (v tomto smyslu viz zejména rozsudek Chalkor v. Komise, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 70). Tuto výhradu je proto třeba prohlásit za neopodstatněnou.
- 56 V důsledku toho je třeba druhý důvod kasačního opravného prostředku z části odmítnout jako nepřijatelný a z části zamítnout jako neopodstatněný.

K třetímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení čl. 23 odst. 2 a 3 nařízení č. 1/2003, pokynů z roku 2006, jakož i zásad právní jistoty, rovného zacházení a proporcionality

Argumentace účastnic řízení

- 57 V třetím důvodu kasačního opravného prostředku AC-Treuhand uvádí, že Tribunál porušil čl. 23 odst. 2 a 3 nařízení č. 1/2003, jakož i pokyny z roku 2006 tím, že při zkoumání pátého důvodu, který uvedla na podporu své žaloby, měl za to, že zaprvé AC-Treuhand se nemůže dovolávat porušení uvedených pokynů a zadruhé Komise byla na základě bodu 37 uvedených pokynů oprávněna stanovit pokuty paušálně, a nikoli vycházet pro tento účel z výše odměn, které získala za služby poskytnuté výrobcům. Podle společnosti AC-Treuhand, jelikož byla činěna odpovědnou za svou účast na vytýkaných kartelových dohodách, tyto odměny představují obrat přímo nebo nepřímo související s protiprávními jednáními, a mohly proto v souladu s bodem 13 pokynů z roku 2006 sloužit za základ pro stanovení výše pokut. V tomto ohledu navrhovatelka ještě uvádí, že paušální stanovení uložených pokut porušuje zásady právní jistoty, rovného zacházení a proporcionality.

- 58 Navíc AC-Treuhand tvrdí, že se Tribunál nesprávně domníval, že Komise právně dostačujícím způsobem odůvodnila své rozhodnutí, pokud jde o kritéria použitá při stanovení uložených pokut.
- 59 Komise s argumentací společnosti AC-Treuhand nesouhlasí.

Závěry Soudního dvora

- 60 Úvodem je třeba mít za to, že výhrady společnosti AC-Treuhand vycházející z porušení zásad právní jistoty, rovného zacházení a proporcionality musí být prohlášeny za nepřípustné, a to z důvodu, který je uveden v bodě 54 tohoto rozsudku. Z přezkumu spisu předloženého Soudnímu dvoru totiž vyplývá, že tyto výhrady byly poprvé uvedeny v rámci projednávaného opravného prostředku, neboť AC-Treuhand v pátém žalobním důvodu v prvním stupni jen uvedla, že tato věc se nevyznačuje žádnou zvláštností, která by mohla odůvodnit stanovení pokut paušálně.
- 61 Pokud jde o tvrzení, podle kterého se Tribunál nesprávně domníval, že AC-Treuhand nebyla oprávněna dovolávat se porušení pokynů z roku 2006, stačí poznamenat, že v souladu s judikaturou Soudního dvora týkající se právních účinků pokynů, které Komise přijala pro výpočet pokut (zejména viz rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 209 až 213), Tribunál v bodech 298 a 299 napadeného rozsudku ověřil, při zohlednění výhrad vznesených v této souvislosti společností AC-Treuhand, zda se Komise mohla v projednávané věci odchýlit od pokynů z roku 2006.
- 62 Vzhledem k tomu, že AC-Treuhand tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že měl za to, že Komise nebyla povinna stanovit uložené pokuty na základě odměn, které získala, je třeba připomenout, že za účelem stanovení pokuty je možné rovněž přihlídnout jak k celkovému obratu podniku, který představuje údaj, byť jen přibližný a nedokonalý, o jeho velikosti a hospodářské síle, tak k části tohoto obratu, jehož bylo dosaženo zbožím, které je předmětem protiprávního jednání, a který tedy může poskytnout údaj o jeho rozsahu (viz zejména rozsudek LG Display a LG Display Taiwan v. Komise, C-227/14 P, EU:C:2015:258, bod 50).
- 63 Bod 13 pokynů z roku 2006 tak stanoví, že „[p]ři určování základní výše udělované pokuty bude Komise vycházet z hodnoty tržeb za zboží nebo služby v příslušné zeměpisné oblasti uvnitř EHP, které přímo nebo nepřímo souvisejí s protiprávním jednáním“. Tyto pokyny uvádějí v bodě 6, že „kombinace hodnoty tržeb souvisejících s protiprávním jednáním a doby [jeho] trvání je vhodnou hodnotou pro vyhodnocení ekonomického významu protiprávního jednání a relativní váhy každého podniku, který se podílel na protiprávním jednání“.
- 64 Z toho vyplývá, že bod 13 uvedených pokynů má za cíl použít jako výchozí bod pro výpočet pokuty uložené podniku částku, která odráží hospodářský význam protiprávního jednání a relativní váhu tohoto podniku v protiprávním jednání (viz rozsudek LG Display a LG Display Taiwan v. Komise, C-227/14 P, EU:C:2015:258, bod 53).
- 65 Bod 37 pokynů z roku 2006 však uvádí, že „[p]řestože je v [těchto] pokynech vysvětlena obecná metodika stanovování výše pokut, konkrétní okolnosti dané věci nebo nutnost dosáhnout v dané věci odrazujícího účinku, mohou být důvodem k tomu, aby se Komise odchýlila od této metodiky.“
- 66 V projednávané věci je nesporné, že jedinými trhy dotčenými konstatovanými protiprávními jednáními jsou trhy cínových stabilizátorů a ESBO/esterů, na kterých AC-Treuhand jakožto poradenský podnik nebyla činná. Proto žádná část obratu dosaženého tímto podnikem nemůže pocházet z výrobků, jež jsou předmětem uvedených protiprávních jednání. Za takových okolností by stanovení pokut uložených na základě odměn, jež AC-Treuhand obdržela za služby poskytnuté výrobcům, vedlo k zohlednění hodnoty, která jakkoli poskytuje údaj o výši zisku, který AC-Treuhand z protiprávních

jednání dosáhla, přiměřeným způsobem neodráží ani hospodářský význam dotčených protiprávních jednání ani váhu individuální účasti společnosti AC-Treuhand v rozporu s cílem sledovaným bodem 13 pokynů z roku 2006.

- 67 V důsledku toho se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když se v bodech 302 až 305 napadeného rozsudku domníval, že se Komise právem odchýlila od metodologie výpočtu pokut stanovené pokyny z roku 2006 tím, že na základě bodu 37 těchto pokynů stanovila základní částku uložených pokut paušálně. Proto je třeba prohlásit za neopodstatněnou výhradu společnosti AC-Treuhand vycházející z porušení pokynů z roku 2006 z tohoto důvodu.
- 68 V rozsahu, v němž AC Treuhand kritizuje, že Tribunál měl nesprávně za to, že Komise dostatečně odůvodnila své rozhodnutí ohledně kritérií použitých pro stanovení uložených pokut, je třeba poznamenat, že při stanovení výše pokuty v případě porušení pravidel hospodářské soutěže Komise splnila svou povinnost odůvodnění, když ve svém rozhodnutí uvedla posuzované skutečnosti, které jí umožnily vymezit závažnost a dobu trvání protiprávního jednání, aniž měla povinnost uvést číselné údaje týkající se způsobu výpočtu pokut (v tomto smyslu viz zejména rozsudek Telefónica a Telefónica de España v. Komise, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 181).
- 69 V projednávané věci je třeba zvláště konstatovat, že body 747 až 750 odůvodnění sporného rozhodnutí uvádějí faktory týkající se závažnosti a doby trvání protiprávních jednání, jichž se AC-Treuhand dopustila, které Komise zohlednila při stanovení výše pokut uložených tomuto podniku. Z toho vyplývá, že Tribunálu nemůže být vytýkáno, že v bodech 306 a 307 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise splnila požadavky vyplývající z povinnosti odůvodnění, která jí přísluší. Z toho vyplývá, že tato výhrada je neopodstatněná.
- 70 Proto je třeba třetí důvod kasačního opravného prostředku z části odmítnout jako nepřijatelný a z části zamítnout jako neopodstatněný.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení článku 261 SFEU, zásady účinné soudní ochrany, jakož i čl. 23 odst. 3 a článku 31 nařízení č. 1/2003

- 71 V čtvrtém důvodu kasačního opravného prostředku AC-Treuhand tvrdí, že napadený rozsudek je stížen nesprávným právním posouzením, jelikož Tribunál nevykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci způsobem, aby byla zajištěna účinná soudní ochrana ve smyslu čl. 47 odst. 1 Listiny.
- 72 V tomto ohledu AC-Treuhand tvrdí, že z bodu 308 uvedeného rozsudku vyplývá, že Tribunál pouze zohlednil závažnost zjištěných porušení pro posouzení, zda výše pokut byla přiměřená. Tribunál však měl zohlednit také zásady legality, proporcionality a rovného zacházení, jelikož v projednávané věci údajně brání uložení pokut v částce jiné nežli symbolické nebo které by byly vypočteny na jiném základě nežli na základě odměn, které navrhovatelka obdržela za služby poskytnuté výrobcům. Každopádně Tribunálu přísluší, aby uvedl důvody, které odůvodňují rozdílné zacházení mezi touto věcí a věcí, ve které bylo vydáno rozhodnutí Organické peroxidy, jakož i věcí, ve které byl vydán rozsudek AC-Treuhand I. Tribunál měl rovněž zohlednit délku trvání dotčených protiprávních jednání.
- 73 Komise s argumentací společnosti AC-Treuhand nesouhlasí.

Závěry Soudního dvora

- 74 Pokud jde o soudní přezkum rozhodnutí Komise ukládajících pokutu nebo penále za porušení pravidel hospodářské soutěže, unijní soud kromě přezkumu legality stanoveného v článku 253 SFEU disponuje pravomocí přezkumu v plné jurisdikci, jež mu byla přiznána článkem 31 nařízení č. 1/2003 v souladu

s článkem 261 SFEU a která ho opravňuje nahradit posouzení Komise svým posouzením, a uložené pokuty nebo penále tedy zrušit, snížit nebo zvýšit (v tomto smyslu viz rozsudek Schindler Holding a další v. Komise, C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 36 a citovaná judikatura).

- 75 V tomto ohledu je však třeba připomenout, že výkon pravomoci přezkumu v plné jurisdikci stanovený v článku 261 SFEU a článku 31 nařízení č. 1/2003 není rovnocenný přezkumu z úřední povinnosti, a zdůraznit, že řízení před unijními soudy má spornou povahu. S výjimkou důvodů veřejného pořádku, které je soud povinen uplatnit i bez návrhu, tedy náleží návrhovateli, aby vznesl důvody proti spornému rozhodnutí a na podporu těchto důvodů předložil důkazy (viz rozsudek Telefónica a Telefónica de España v. Komise, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 213 a citovaná judikatura).
- 76 Naopak za účelem splnění požadavků zásady účinné právní ochrany zakotvené v čl. 47 odst. 1 Listiny, a vzhledem k tomu, že čl. 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 stanoví, že při stanovování výše pokuty se přihlíží k závažnosti a době trvání protiprávního jednání, musí unijní soud při výkonu pravomocí stanovených v článcích 261 SFEU a 263 SFEU přezkoumat všechny právní i skutkové výhrady směřující k prokázání, že částka pokuty neodpovídá závažnosti a době trvání protiprávního jednání (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 75 a citovaná judikatura).
- 77 Pokud jde o projednávanou věc, z bodů 52, 53 a 60 tohoto rozsudku vyplývá, že výhrady společnosti AC-Treuhand týkající se porušení zásady legality, proporcionality a rovného zacházení nebyly v prvním stupni vzneseny. V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 75 tohoto rozsudku však nelze Tribunálu vytýkat, že při výkonu své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci i bez návrhu nezkoumal uvedené výhrady.
- 78 Mimoto je třeba konstatovat, že v bodech 268 až 314 napadeného rozsudku Tribunál zkoumal všechny výhrady, které uvedla společnost AC Treuhand týkající se stanovení částky uložených pokut, včetně výhrady vycházející z nesprávného právního posouzení, pokud jde o dobu trvání dotyčných protiprávních jednání, a právně dostačujícím způsobem odpověděl na uplatněné argumenty. Tribunál tím vykonal soudní přezkum, pokud jde o sporné rozhodnutí, způsobem odpovídajícím požadavkům zásady účinné soudní ochrany zakotvené v čl. 47 odst. 1 Listiny.
- 79 Z předcházejících úvah vyplývá, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je neopodstatněný.
- 80 Vzhledem k tomu, že důvody, které uvedla AC Treuhand na podporu svého kasačního opravného prostředku jsou zčásti nepřipustné a zčásti neopodstatněné, je třeba tento kasační opravný prostředek v plném rozsahu zamítnut.

K nákladům řízení

- 81 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný.
- 82 Podle čl. 138 odst. 1 tohoto jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 uvedeného jednacího řádu, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a AC-Treuhand neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Společnosti AC-Treuhand AG se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.